

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАНЬ КОМПАРАТИВНОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМИ ПОТЕНЦІАЛАМИ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ТА ІРАКУ

© 2015 ДЖАУД АБАСС К.

УДК 332.024

Джауд А. К. Сучасні аспекти дослідження питань компаративної оцінки ефективності організаційно-економічного механізму управління ресурсним потенціалом будівельних підприємств України та Іраку

Метою статті є порівняння особливостей відтворення ресурсного потенціалу будівельних підприємств різних країн (України та Іраку) в аспекті створення ефективних організаційно-економічних механізмів управління ресурсними потенціалами підприємств у межах більш складних територіально-виробничих структур. Розкрито сутність процесу інтеграції елементів ресурсного потенціалу підприємств і визначено значущість інституціональної структуризації економічних суб'єктів для поглибленої характеристики мікроресурсних потенціалів. Обґрунтовано актуальність ідентифікації й оцінки впливу «контурів» факторів на стан ресурсних потенціалів будівельних підприємств, які функціонують у межах промислових вузлів національних економік. Оцінено рівні ресурсних потенціалів (за етапами відтворення) будівельних підприємств Лисичансько-Рубіжанського (Україна) та Багдадсько-Таджійського (Ірак) промислових вузлів. Визначена й обґрунтована доцільність розробки структурно-рівневого, процесного, функціонального аспектів дослідження мікроресурсних потенціалів будівельних підприємств та відповідних організаційно-економічних механізмів управління. Продемонстровано виконання компаративного аналізу інтеграційних оцінок ефективності організаційно-економічних механізмів управління ресурсними потенціалами українських та іракських будівельних підприємств, визначено та обґрунтовано напрями подальших досліджень.

Ключові слова: мікроресурсні потенціали, промислові вузли, організаційно-економічний механізм управління, інституціонально-ієрархічна структуризація, «конттури» факторів впливу.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 10.

Джауд Абасс К. – стажист, кафедра економіки підприємства, Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля (пр. Радянський, 59а, Севе-родонецьк, Луганська обл., 93400, Україна)

E-mail: abass200050@yahoo.com

УДК 332.024

UDC 332.024

Джауд А. К. Современные аспекты исследования вопросов компаративной оценки эффективности организационно-экономического механизма управления ресурсным потенциалом строительных предприятий Украины и Ирака

Целью статьи является сравнение особенностей воспроизводства ресурсного потенциала строительных предприятий различных стран (Украины и Ирака) в аспекте создания эффективных организационно-экономических механизмов управления ресурсными потенциалами предприятий в рамках более сложных территориально-производственных структур. Раскрыта сущность процесса интеграции элементов ресурсного потенциала предприятий и определена значимость институциональной структуризации экономических субъектов для углубленной характеристики микроресурсных потенциалов. Обоснована актуальность идентификации и оценки воздействия «контуров» факторов на состояние ресурсных потенциалов строительных предприятий, функционирующих в границах промышленных узлов национальных экономик. Оценены уровни ресурсных потенциалов (по этапам воспроизводства) строительных предприятий Лисичанско-Рубежанского (Украина) и Багдадско-Таджійского (Ирак) промышленных узлов. Определена и обоснована целесообразность разработки структурно-уровневого, процессного, функционального аспектов исследования микроресурсных потенциалов строительных предприятий и соответствующих организационно-экономических механизмов управления. Продемонстрировано выполнение компаративного анализа интеграционных оценок эффективности организационно-экономических механизмов управления ресурсными потенциалами украинских и иракских строительных предприятий, определены и обоснованы направления дальнейших исследований.

Ключевые слова: микроресурсные потенциалы, промышленные узлы, организационно-экономический механизм управления, институционально-иерархическая структуризация, «конттуры» факторов влияния.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Формул.:** 1. **Библ.:** 10.

Джауд Абасс К. – стажёр, кафедра экономики предприятия, Восточноукраинский национальный университет им. В. Даля (пр. Советский, 59а, Северодонецк, Луганская обл., 93400, Украина)

E-mail: abass200050@yahoo.com

Gawd Abass K. Contemporary Aspects of Researching the Comparative Assessment of Efficiency of the Organizational-Economic Mechanism for Management of Resource Potential of Construction Companies in Ukraine and Iraq

The article is concerned with a comparison of features of the resource potential reproduction of construction companies in different countries (Ukraine and Iraq), in terms of establishing effective organizational-economic mechanisms for management of resource potentials of enterprises, situated within more complex industrial structures. Essence of the process of integrating elements of the resource potential of enterprises has been disclosed; significance of the institutional structuring of economic entities for an in-depth characterization of micro-resource potentials has been determined. Relevance of identifying and assessing of influence of the factors' «outlines» on the status of resource potentials of construction companies, operating within the boundaries of the industrial hubs of national economies, has been substantiated. The levels of resource potentials (by the stages of reproduction) of the construction companies of the industrial hubs of Lisichansk-Rubizhne (Ukraine) and Baghdad-Taji (Iraq) industrial hubs have been assessed. Expedience of development of the structural-level, process, and functional aspects in researching micro-resource potentials of construction companies as well as related organizational-economic mechanisms for management has been determined and substantiated. Conduction of a comparative analysis of the integrative assessments of efficiency of the organizational-economic mechanisms for management of resource potentials of the both Ukrainian and Iraqi construction companies has been demonstrated; directions for further research have been defined and substantiated.

Keywords: micro-resource potentials, industrial hubs, organizational-economic mechanism for management, institutional and hierarchical structuring, «outlines» of factors of influence.

Fig.: 2. **Tabl.:** 3. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 10.

Gawd Abass K. – Probationary Employee, Department of Enterprise Economics, East-Ukrainian National University named after V. Dahl (pr. Radianskiy, 59a, Sievierodonetsk, Luhansk region, 93400, Ukraine)

E-mail: abass200050@yahoo.com

На сьогоднішньому етапі соціально-економічного розвитку галузевих підприємств різних країн виявляються спільні практичні питання їх функціонування щодо: *створення* ефективних механізмів управління всіма напрямками їх господарської діяльності на обраних цільових ринках; *забезпечення* необхідних умов відтворення ресурсних потенціалів; *урахування* дії різномірних і різноспрямованих факторів середовища, пов'язаних із поведінкою більш складних економічних суб'єктів, що впливають на прийняття підприємствами рішень відносно створення й використання власних ресурсних можливостей. Науковим підґрунтям вирішення даних практичних питань господарювання підприємств стали праці українських і російських учених Антоненко І. В., Ареф'євої О. В., Берсучього А. Я., Гопкало О. І., Дешевової Н. В. [1–5]. Дослідники доходять висновку щодо першочерговості створення якісної й інноваційної за характером ресурсної бази галузевих підприємств для вирішення практично всіх питань їх функціонування й розвитку. З цього приводу в кожній науковій роботі увага приділяється саме розробці заходів щодо вдосконалення управління ресурсними потенціалами підприємств, у тому числі будівельної галузі. Однак залишаються невизначеними питання щодо: 1) з'ясування етапів функціонування ресурсних потенціалів будівельних підприємств різних країн; 2) оцінки й порівняння ефективності організаційно-економічних механізмів управління їх ресурсними можливостями з урахуванням спільних рис й національної специфіки; 3) визначення взаємозв'язків між розвитком ресурсних потенціалів підприємств і зростанням ресурсної бази більш складних економічних структур.

З урахуванням сказаного *метою* даної статті є оцінка й порівняння особливостей відтворення ресурсного потенціалу будівельних підприємств різних країн (України та Іраку) з виявленням відповідних аспектів

дослідження умов створення ефективних організаційно-економічних механізмів управління ресурсними можливостями як підприємств, так і інших складнорівневих структур. Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати такі *завдання*: 1) розкрити сутність процесу інтеграції елементів ресурсного потенціалу підприємств та визначити значущість інституціональної структуризації економічних суб'єктів для поглиблення характеристики мікроресурсних потенціалів; 2) ідентифікувати та в узагальненому вигляді оцінити вплив «контурів» факторів на стан ресурсних потенціалів певних галузевих (будівельних) підприємств і промислових вузлів України та Іраку; 3) стисло порівняти інтеграційні оцінки (за етапами відтворення) рівнів ресурсного потенціалу українських та іракських будівельних підприємств і продемонструвати виконання компаративного аналізу ефективності організаційно-економічних механізмів управління їх ресурсними потенціалами.

На основі співставлення існуючих в літературі визначень поняття «ресурсний потенціал» підприємств, було з'ясовано, що він є динамічною системою ресурсних елементів, здатною реагувати на вплив зовнішніх та внутрішніх умов. На *рис. 1* представлено спрощену модель інтеграції внутрішньої інтеграції елементів і складових ресурсного потенціалу, за якою спочатку формується елементний рівень ресурсного потенціалу як сукупність ресурсів (трудових, інформаційних, капітальних, матеріальних, фінансових, інвестиційних). У процесі використання ресурсного потенціалу відбувається взаємодія між його елементами, у результаті чого здійснюється перехід на більш високий інтегративний рівень – рівень складових, коли відбувається не лише просте, але й розширене відтворення зв'язків між ресурсами, тобто поява зв'язків нової якості, що підсилює адаптаційні можливості ресурсного потенціалу до впливу зовнішніх чинників. Ми також вважаємо, що пред-

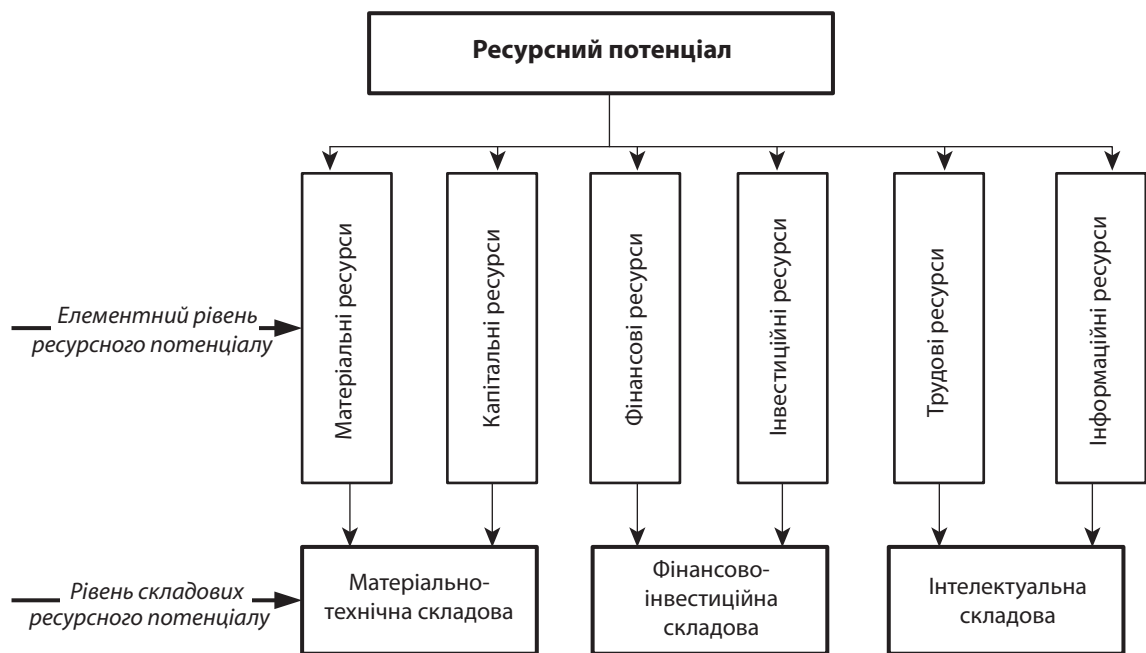

Рис. 1. Модель внутрішньої інтеграції елементів та складових ресурсного потенціалу підприємств

ставлення ресурсного потенціалу за рівнями інтеграції елементів має бути доповнено дослідженнями особливостей функціонування господарюючих суб'єктів будь-якого рівня їх організації (підприємства, їх об'єднань, промислових вузлів, регіонів, національної економіки в цілому). На кожному рівні організації суб'єктів відбувається зовнішня інтеграція/дезінтеграція їх власних ресурсів з ресурсними потоками інших, більш складних суб'єктів. Отже, у даному випадку чітко проглядається *структурно-рівневий аспект* дослідження проблем утворення ресурсного потенціалу та його класифікації за рівнями інституціонально-економічної структуризації суб'єктів господарювання, запропонованої Г. Б. Клейнером та О. В. Іншаковим [6] як: мінімікроресурсного потенціалу підприємств; метамікроресурсного потенціалу промислових вузлів (більш складних цілісних територіально-виробничих утворень); мінімезоресурсного потенціалу регіонів, метамезоресурсного потенціалу комплексу цілісних взаємозв'язаних регіональних економічних систем, тощо.

Наведена інтерпретація ресурсного потенціалу підприємств як мінімікроресурсного потенціалу дозволяє: *по-перше*, асоціювати умови зростання ресурсного потенціалу підприємств з позитивною динамікою ресурсної бази промислового вузла; *по-друге*, підвищувати оперативність та результативність рішень щодо вдосконалення ресурсозабезпечення підприємств у складі промислового вузла; *по-третє*, істотно вдосконалити теоретико-методичну базу створення ефективного механізму управління мікроресурсними потенціалами з позицій підвищення ресурсних можливостей та ефективності господарювання більш складних економічних систем, застосовуючи системно-структурний аспект дослідження особливостей взаємозв'язків мікро- та мезоресурсних потенціалів та відповідних організаційно-економічних механізмів управління їх функціонуванням і розвитком.

Оскільки головна увага сконцентрована саме на аналізі особливостей процесу функціонування мінімікроресурсного потенціалу будівельних підприємств з позицій зростання ресурсних можливостей промислових вузлів, це дозволяє також поєднати *галузевий і просторовий аспекти* досліджень проблем побудови ефективного організаційно-економічного механізму управління мінімікроресурсними потенціалами в межах означених територіально-промислових утворень.

Ми також вважаємо, що поряд з описаними аспектами значний науковий інтерес має *процесний аспект* досліджень ресурсного потенціалу підприємств та організаційно-економічних механізмів управління цим потенціалом. Процесний аспект досліджень пов'язаний з визначенням й характеристикою фаз (етапів) функціонування ресурсного потенціалу підприємств, коли на етапі його формування відбувається створення певної комбінації ресурсів, при цьому мінімікроресурсний потенціал певним чином взаємодіє із внутрішнім і зовнішнім середовищем. На етапі адаптації мінімікроресурсний потенціал підприємств пристосовується до дії факторів мезо- та макросередовища; виявляються резерви його кількісного зростання, умови підвищення рівня ефек-

тивності використання. Етап розвитку пов'язаний із якісними змінами в мінімікроресурсних потенціалах, а саме: з розробкою і впровадженням нового інструментарію управління, раціоналізацією структури елементів та складових мінімікроресурсних потенціалів підприємств та метамікроресурсного потенціалу промислового вузла в цілому. Подальші якісні зміни приводять до переходу ресурсного потенціалу підприємств до «нового» циклу функціонування, на якому може бути докорінно змінена роль окремих складових (наприклад, інтелектуальної) у забезпеченні вищого рівня технологічного укладу як на окремому підприємстві, так і в галузі, промислового вузлі, інших територіально-виробничих структурах.

На процеси формування, адаптації та розвитку ресурсного потенціалу підприємств впливає низка чинників, які вимагають більш детального дослідження. З цього приводу слід зауважити, що в межах промислового вузла на стан ресурсного потенціалу підприємств діють своєрідні «контури» факторів, врахування яких є обов'язковим, адже вимагає більш детального розгляду з відповідним вивченням методів їх оцінювання [7; 8]. Отже, фактично актуалізується *аспект дослідження факторів впливу* на стан як мінімікроресурсних потенціалів підприємств, так і метамікроресурсних потенціалів промислових вузлів – своєрідного територіального простору функціонування підприємств. «Факторний аспект» дослідження ресурсних потенціалів підприємств, на нашу думку, значно додає до характеристики «картини» стану різнорівневих мікроресурсних потенціалів, адже дозволяє визначити вплив цілого комплексу «контурів» мікро-, мезо-, макрочинників. Взаємодія означених «контурів» факторів може асоціюватися з поведінкою певних суб'єктів національної економічної системи. Виокремивши дані суб'єкти, отримаємо суб'єктну характеристику певних «контурів» факторів впливу на ресурсний потенціал підприємств у межах промислового вузла. Такий «суб'єктний» аспект розгляду «контурів» може бути вдало застосований для характеристики впливу факторів середовища на стан ресурсного потенціалу підприємств. З цього приводу наведемо схему взаємодії суб'єктів, уособлюючих рівні внутрішнього та зовнішніх «контурів» факторів (рис. 2).

Внутрішній «мікроконтур» являє собою сукупність підприємств, організацій, які утворюють промисловий вузол і впливають на власні мінімікроресурсні потенціали та метамікроресурсний потенціал вузла в цілому. Характер дії цього «контуру» можна визначити шляхом узагальнення часткових показників, що представляють індивідуальні оцінки господарської діяльності мікросуб'єктів господарювання (певної галузі, чи декількох галузей залежно від дослідницьких задач).

Для демонстрації дії внутрішнього «мікроконтуру» на стан ресурсних потенціалів більш складних територіально-виробничих структур була виконана оцінка рівня ресурсних потенціалів будівельних підприємств та їх впливу на стан ресурсних потенціалів вузлів із застосуванням так званих проміжних *R*-коефіцієнтів та підсумкових порівняльних індексів (табл. 1).

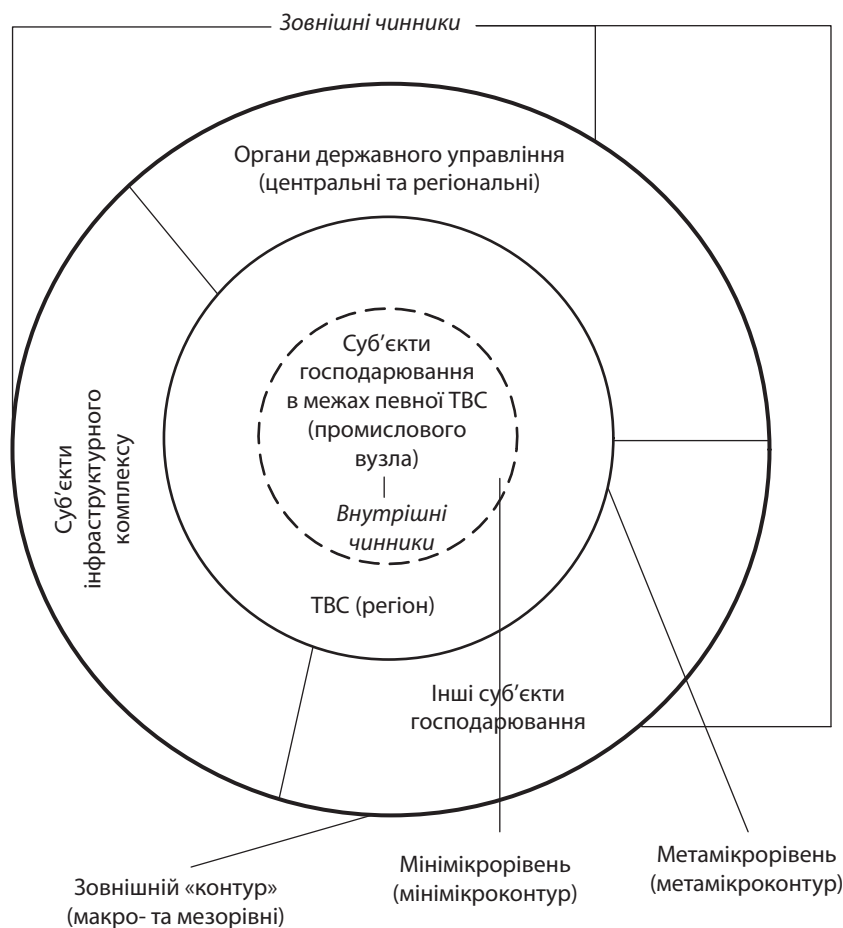

Рис. 2. Суб'єкти «контурів» впливу на ресурсний потенціал підприємств

Таблиця 1

Оцінка ресурсного потенціалу (за складовими) будівельних підприємств та їх впливу на ресурсні можливості Лисичансько-Рубіжанського та Багдадсько-Таджійського промислових вузлів за період 2009–2013 рр.

R-коефіцієнти	ПРАТ «Рубіжанськбуд» (м. Рубіжне)	БПК «Луганськбуд» (м. Северодонецьк)	ПРАТ «Лисичанськ-спецбуд» (м. Лисичанськ)	General Company of Building Industry (м. Багдад, м. Тадж)	General Building & Manufacturing Company (м. Багдад, м. Тадж)
1	2	3	4	5	6
2009 рік					
Матеріально-технічна складова	4,16	4,18	2,64	5,78	3,29
Фінансово-інвестиційна складова	0,22	3,58	5,52	7,67	3,48
Інтелектуальна складова	6,01	4,14	5,91	9,52	4,97
Разом за підприємством (сума оцінок складових)	10,39	11,90	14,07	22,98	11,75
Порівняльний індекс (коефіцієнт) рівнів ресурсного потенціалу мікроб'єктів (співвідношення еталонної оцінки та оцінки за певним підприємством)	1,00	1,15	1,35	2,21	1,13
<i>Інтегральний індекс впливу підприємств (внутрішнього «контур») на ресурсні можливості промислових вузлів</i>					
Лисичансько-Рубіжанського промислового вузла	1,33			–	–
Багдадсько-Таджійського промислового вузла	–	–	–	1,60	
2013 рік					
Матеріально-технічна складова	2,28	4,51	3,74	3,58	2,87

1	2	3	4	5	6
Фінансово-інвестиційна складова	1,49	2,87	4,35	6,41	2,32
Інтелектуальна складова	2,91	5,04	7,66	6,51	1,80
Разом за підприємством	6,68	12,42	15,76	16,50	6,99
Порівняльний індекс (коефіцієнт) рівнів ресурсного потенціалу мікрособ'єктів	1,00	1,86	2,36	2,47	1,05
<i>Інтегральний індекс впливу підприємств (внутрішнього «контур») на ресурсні можливості промислових вузлів</i>					
Лисичансько-Рубіжанського промислового вузла	1,64			-	-
Багдадсько-Таджійського промислового вузла	-	-	-	1,90	
<i>Середньорічна оцінка ресурсних потенціалів за період 2009–2013 рр., у тому числі:</i>					
– матеріально-технічна складова	2,55	4,46	2,77	4,62	2,63
– фінансово-інвестиційна складова	0,84	3,16	4,23	7,36	2,52
– інтелектуальна складова:	4,74	6,13	5,92	8,34	2,56
Разом за підприємством	8,13	13,76	12,93	20,31	7,71

Джерело: розраховано за матеріалами [9; 10] та статистичної звітності українських будівельних підприємств Лисичансько-Рубіжанського промислового вузла.

Дескриптивний аналіз показників табл. 1, розрахованих для конкретних будівельних підприємств України та Іраку за період 2009–2013 рр., дозволив визначити, що: 1) БПК «Луганськбуд» із середньорічною оцінкою ресурсного потенціалу у 13,76 пунктів здійснювала лідируючий вплив на рівень ресурсного потенціалу Лисичансько-Рубіжанського промислового вузла; стосовно Багдадсько-Таджійського промислового вузла таку роль виконувала General Building & Manufacturing Company (середньорічна оцінка її ресурсного потенціалу складала 20,31 пунктів); 2) найвпливовішою в структурі ресурсних потенціалів будівельних підприємств обох вузлів протягом 2009–2013 рр. залишалася інтелектуальна складова (незважаючи на відтік трудових ресурсів); 3) відбулося зниження річних кумулятивних (накопичувальних) ефектів взаємодії ресурсних потенціалів будівельних підприємств, які утворюють дані промислові вузли.

У межах даної статті здійснено також попередню комплексну оцінку впливу зовнішнього середовища на процес відтворення та стан ресурсного потенціалу будівельних підприємств Багдадсько-Таджійського й Лисичансько-Рубіжанського промислових вузлів. Для цього аналізувалися інтегральні коефіцієнти зовнішніх «контурів» факторів впливу, які розраховувалися в такий спосіб:

$$K_{\text{інт.зовн.}} = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n O_{\text{норм.}i}}$$

де $K_{\text{інт.зовн.}}$ – інтегральний коефіцієнт зовнішнього «мезоконтур», або макроконтур; $O_{\text{норм.}i}$ – нормалізована оцінка i -того показника, що характеризує вплив зовнішнього (регіонального, або загальнонаціонального) «контур»; n – кількість аналізованих нормалізованих оцінок.

Розрахунки показали, що особливо негативно на процес формування ресурсних потенціалів українських та іракських будівельних підприємств у межах певних промислових вузлів вплинули фактори «макроконтур»,

дія яких виявилася більш негативною для українських підприємств. При цьому було з'ясовано, що дія факторів «мезоконтур» не була однозначно негативною. Застосовуючи таксонометричний метод до розрахунків й аналізу показників, що характеризують вплив зовнішнього «мезоконтур» (табл. 2), було виявлено, що: 1) спостерігається випереджаючий розвиток регіонального ресурсного потенціалу провінції Багдад (середньорічний інтегральний коефіцієнт впливу «мінімезоконтур» провінції Багдад на стан ресурсних потенціалів будівельних корпорацій складає 2,93, а будівельних підприємств Луганської області – 1,28); 2) провінція Багдад є реципієнтом ресурсів (коефіцієнт зовнішньої кооперації, що характеризує вплив «метамезоконтур», майже втричі перевищує одиницю), Луганська область є їх донором (коефіцієнт значно менше одиниці), що негативно позначається на ресурсних потенціалах не лише будівельних, але й всіх українських галузевих підприємств даного регіону.

Для проведення оцінки ефективності організаційно-економічного механізму управління ресурсними потенціалами досліджуваних будівельних підприємств України та Іраку, окрім виділених процесного, структурно-рівневого аспектів, був використаний *функціональний аспект* дослідження даного механізму за функціональними блоками процесу управління (плануванням, організацією, мотивацією, регулюванням, контролем). Матриця порівняльних коефіцієнтів будувалася якраз на основі застосування процесного аспекту, за яким досліджуються етапи відтворення мікроресурсних потенціалів підприємств і вузлів, та функціонального аспекту, що дозволяє детальніше вивчити й оцінити організаційно-економічні механізми управління цими потенціалами за функціональними блоками управлінського процесу (табл. 3).

На основі порівняння розрахованих загальних показників (у тому числі коефіцієнтів координації) та застосування розроблених оціночних критеріїв було здійснено дескриптивний й компаративний аналіз ефектив-

Оцінка зовнішніх «мезоконтурів» факторів впливу на ресурсного потенціалу будівельних підприємств України та Іраку за період 2009–2013 рр.

Показник	Рік											
	2009	2010	2011	2012	2013	Середньорічний рівень	2009	2010	2011	2012	2013	Середньорічний рівень
	Луганська область (Україна)						Провінція Багдад (Республіка Ірак)					
Інтегральний коефіцієнт впливу зовнішнього «мінімезоконтур» (інтегральний коефіцієнт розвитку області/провінції)	1,49	1,20	1,20	1,18	1,38	1,28	2,90	2,80	2,91	2,98	3,06	2,93
Коефіцієнт зовнішньої кооперації регіону (показник зв'язків регіонів як характеристика «метамезоконтур»)	0,42	0,48	0,52	0,44	0,46	0,46	3,30	2,12	2,61	3,23	3,48	2,90

Джерело: розраховано за матеріалами [9; 10] та статистичної звітності українських будівельних підприємств Лисичансько-Рубіжанського промислового вузла.

Таблиця 3

Компаративний аналіз ефективності організаційно-економічного механізму управління ресурсними потенціалами досліджуваних будівельних підприємств у межах промислових вузлів (за методикою матричної оцінки за критеріями)

Етапи функціонування ресурсного потенціалу	Функціональні блоки процесу управління Будівельні підприємства Багдадсько-Таджикського промислового вузла порівняно з корпораціями Лисичансько-Рубіжанського промислового вузла (співвідношення коефіцієнтів координації)	Планування	Організація	Контроль (аналіз)	Мотивація	Регулювання	В цілому за етапом функціонування ресурсного потенціалу
Формування	Компаративна ефективність	2,00	4,00	2,00	3,33	6,00	3,03
Адаптація	Компаративна ефективність	1,29	2,92	1,29	1,71	2,14	1,68
Розвиток	Компаративна ефективність	1,42	5,33	1,73	1,80	1,94	1,90
Загальний показник	Компаративна ефективність	1,51	3,75	1,59	2,25	2,74	2,09

ності організаційно-економічного механізму управління ресурсними потенціалами обраних для дослідження будівельних підприємств і з'ясовано, що ефективність управління мінімікросресурсними потенціалами будівельних підприємств Лисичансько-Рубіжанського промислового вузла вдвічі нижче, ніж корпорацій Багдадсько-Таджикського вузла. При цьому найвища ефективність організаційно-економічного механізму управління ресурсними потенціалами іракських будівельних корпорацій забезпечується блоком «Організація» на всіх етапах формування цих потенціалів. Отже, завдяки порівняно більш якійсній організаційно-плановій роботі керівництву іракських будівельних підприємств вдалося ефективніше вирішувати проблеми відтворення їх ресурсних потенціалів, що дозволяє нейтралізувати негативний вплив макро- й мезофакторів та підсилити позитивний вплив внутрішніх мікрофакторів.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи викладений матеріал, слід зауважити, що для комплексної оцінки і подальшої побудови ефективного організаційно-економічного механізму управління ресурсним потенціалом будівельних підприємств, на нашу думку, необхідно: *по-перше*, системно дослідити об'єкт управління – ресурсний потенціал підприємств, з'ясувавши їх місце в інституціонально-ієрархічній структурі національної економіки; *по-друге*, ідентифікувати «контур» факторів впливу на ресурсний потенціал конкретних галузевих (будівельних) підприємств (можливо різних країн, наприклад, українських, іракських, російських підприємств тощо) з тим, щоб за результатами порівнянь розробити вичерпаний комплекс показників для інтеграційної оцінки рівня мікросресурсних потенціалів та ефективності організаційно-економічних механізмів управління ними.

Подальші дослідження в цьому напрямку можуть бути пов'язані з вивченням і порівнянням існуючих національних моделей організаційно-економічних механізмів ресурсних потенціалів підприємств з виявленням переваг і недоліків та розробкою відповідних шляхів удосконалення. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко І. В. Инновационный потенциал региональной экономики: формирование и реализация : дисс. ... д-ра экон. наук : 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством (управление инновациями)» / И. В. Антоненко. – Волгоград, 2014. – 492 с.

2. Ареф'єва О. В. Економічні засади формування потенціалу підприємства / О. В. Ареф'єва, Т. В. Харчук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 7(85). – С. 71–76.

3. Берсуцький А. Я. Моделі прийняття рішень з управління розвитком ресурсного потенціалу підприємства : автореф. дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.11 «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці» / А. Я. Берсуцький. – Донецьк, 2010. – 33 с.

4. Гопкало О. І. Механізм управління ресурсним потенціалом підприємства: принципи, цілі, задачі / О. І. Гопкало // The Economic Messenger of NMU. – 2010. – № 4. – С. 62–68.

5. Дешевова Н. В. Развитие ресурсного потенциала аграрного сектора экономики (на материалах Ставропольского края) : дисс. ... канд. экон. наук : 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / Н. В. Дешевова. – Москва, 2014. – 176 с.

6. Клейнер Г. Б. Эволюция институциональных систем / Г. Б. Клейнер. – М. : Наука, 2004. – 240 с.

7. Джауд Абасс К. Застосування відтворювального підходу до оцінки ресурсного потенціалу територіально-виробничих структур України та Іраку / Абасс К. Джауд // Удосконалення механізмів регулювання міжнародних відносин : збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Київ, 19–20 грудня 2014 р.) : у 2-х частинах. – К. : Аналітичний центр «Нова Економіка». – 2014. – Ч. 1. – С. 88–91.

8. Джауд Абасс К. Організаційно-економічний механізм управління ресурсним потенціалом суб'єктів господарювання в межах територіально-виробничих структур / Абасс К. Джауд // Проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Миколаїв, 28–29 листопада 2014 р.). – Миколаїв : Видавничий дім «Гельветика», 2014. – С. 38–41.

9. Annual reports 2009–2013. General Company of Electrical Industries [Electronic resource]. – Mode of access : http://irq.bizdirlib.com/_ar_e/node/61

10. Annual reports 2009–2013. General Company of Vegetable Oil Industry / [Electronic resource]. – Mode of access : www.iraqdirectory.com/.../business/.../the-gener...ar_e/

Науковий керівник – Овечкіна О. А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля (м. Северодонецьк)

REFERENCES

Antonenko, I. V. "Innovatsionnyu potentsial regionalnoy ekonomiki: formirovanie i realizatsiya" [The innovative potential of the regional economy: the formation and implementation]. *Diss. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.05*, 2014.

Arefieva, O. V., and Kharchuk, T. V. "Ekonomichni zasady formuvannya potentsialu pidpriemstva" [The economic basis for the formation potential business]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 7 (85) (2008): 71–76.

"Annual reports 2009–2013. General Company of Electrical Industries". http://irq.bizdirlib.com/_ar_e/node/61

"Annual reports 2009–2013. General Company of Vegetable Oil Industry". http://www.iraqdirectory.com/.../business/.../the-gener...ar_e/

Bersutskyi, A. Ya. "Modeli pryiniattia rishen z upravlinnia rozvytkom resursnoho potentsialu pidpriemstva" [Model making decisions on managing the development of resource potential of the company]. *Avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.11*, 2010.

Dzhaud, A. K. "Zastosuvannya vidtvoriuvalnogo pidkhodu do otsinky resursnoho potentsialu terytorialno-vyrobnychkh struktur Ukrainy ta Iraku" [The use of reproductive approach to the resource potential of territorial and industrial structures Ukraine and Iraq]. *Udoskonalennia mekhanizmiv rehlivuvannia mizhnarodnykh vidnosyn*. Kyiv: Analychnyi tsentr «Nova Ekonomika», 2014. 88–91.

Dzhaud, A. K. "Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizm upravlinnia resursnym potentsialom subiektiv hospodariuvannia v mezhakh terytorialno-vyrobnychkh struktur" [Organizational-economic mechanism of resource potential entities within the territorial and industrial structures]. *Problemy ta rozvytok ekonomichnykh system v umovakh hlobalnoi nestabilnosti*. Mykolaiv: Helvetyka, 2014. 38–41.

Deshevova, N. V. "Razvitie resursnogo potentsiala agrarnogo sektora ekonomiki (na materialakh Stavropolskogo kraia)" [Development of the resource potential of the agricultural sector (on materials of Stavropol Territory)]. *Diss. ... kand. ekon. nauk : 08.00.05*, 2014.

Hopkalo, O. I. "Mekhanizm upravlinnia resursnym potentsialom pidpriemstva: pryntsypy, tsili, zadachi" [Mechanism of the resource potential of the company: principles, goals, tasks]. *The Economic Messenger of NMU*, no. 4 (2010): 62–68.

Kleyner, G. B. *Evolutsiya institutsionalnykh sistem* [The evolution of institutional systems]. Moscow: Nauka, 2004.